Ч. 70 (11.411). Львів, субота 30. березня 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Один рік.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 27. березня 1929.

Сьогодні минає рік істнування III. сойму відродженої Польщі. Рівно один рік від отого памятного „святочного" першого засідання, на якому найголосніше слово забрала — поліція. За той рік ґейби нічого не змінилося. Осталася переловсім ненарушною найбільше характеристична риса післятравневих часів: *непевність завтрішнього дня.*

Гербом політичної ситуації вічно є питайний знак, а прилюдна опінія вічно віддана на ласку-неласку поголоскам і сплетням. Інакше й бути не може, бо нині, як і перед роком, істнує чейже все ще та сама система влади: фактичного єдиновластя, назверх маскованого безсилим парляментаризмом, а внутрі опертим на невеличкий гурт одиниць, від громадського життя цілком відірваних і в свою чергу керованих впливами власних клік та *котерій.*

А проте минулий один рік не минув в історії Польщі безслідно. Навпаки — коли в ньому не зайшли події нового переломового значіння, то в усякому разі він ті події приготовив, і то так ґрунтовно, що вони зовсім не за горами. В минулому році післятравнева система правління пережила час найбільшої буйности й досягла — так мовити — кульмінаційної точки та — заломилася. Колиб тепер прийшли навіть найбільш радикальні спроби втримати й петрифікувати цю систему — це вже все одно будуть спроби на похилій площі. Цю справу руба поставив у недільному ч. „Роботніка" пос. Недзялковський: „слід сказати санаційному таборові отверто: ви програли! Програли морально, політично, громадсько, господарсько..." І справді: минулий рік був *роком великої програної санації*, програної системи, зродженої із революційного перевороту в травні 1926 р.

Бюджетова політика уряду п. Бартеля, яка несподівано довела його міністра фінансів до процесу перед Державним Трибуналом, була лише одною із безпосередніх причин, які програну санації розкрили перед світом. Такою безпосередньою причиною може стати теж господарська політика того уряду, якщо господарська кріза, до якої вона вже довела, проявиться подібним якимось „ефектовним" крахом. Те саме може торкатися будь-якої іншої ділянки державного життя, бо матеріялу для таких „ефектовних" вибухів назовні скрізь чимало. Можуть вони легко траплятися тому, що впав авторитет провідного політичного табору, заломилася його моральна сила. Не маловажний доказ: остання трьохгодинна промова голови ради міністрів, голошена найбільш авторитативним тоном, уся призначена на розвіяння поглядів і настроїв, що погана у Польщі господарська ситуація, ціле те велике зусилля премієра пішло на дармо, — не викликало найменшого позитивного відгуку ані у безпосередніх слухачів, ані в широкому громадянстві, ані за кордоном.

Та все це вже лише наслідки, — наслідками є вже теж оці *безпосередні* причини щораз сильнішого струшування цілою нинішньою системою правління. З нагоди роковин сойму можна щераз пригадати ті *посередні*, основні причини санаційної поразки.

Отже: говорили ми, що маршалок Пілсудський зробив щось таке, чого ще історія не знає, — революцію без революційних наслідків. Це правда, але видно, що й для революції обовязують певні історичні правила, і коли той, хто робить революцію, з ними не рахується, історія мститься так, що сама накидує революційні наслідки — для її творців найменше сподівані й бажані. Бо жадна система влади не може триматися парадоксами. Адже зродилася післятравнева система з перевороту, поведеного проти одного політичного табору (ендеції) на те, щоби потім переймати від того табору на практиці майже цілу його політичну, національну й господарську програму. Фактом чейже є, що в усіх найповажніших справах ББ і ендеція голосували у соймі разом, — за вийнятком тих випадків, коли річ ішла хіба про антиурядову демонстрацію (приєднання ендеції до внеску лівиці в справі суду над мін. Чеховичем), або коли терпіла безпосередньо ендеція, бита тепер власними її колишніми методами (внесок у справі виборчих зловживань, вотум недовіря для мін. Цара за усування ендецьких суддів). Фактом є, що з економічною політикою санаційного уряду ендеція не погоджується лише в одному-одніському пункті — т. зв. етатизмі (удержавлюванні підприємств); що в справі зміни конституції ендеція найблище стояла до проєкту ББ і кількакратно робила у своїх головних пресових органах цілком недвозначну пропозицію заключення компромісового бльоку для переведення цього проєкту; що врешті ціла національна політика санації, після перших несміливих хитань (меморіял пок. мін. Млодзяновського з т. зв. мінімальною програмою реалізації громадянського рівноуправнення меншин, покликання п. Суйковського на міністра освіти) — пішла цілком по лінії брошур п. Березовського та інших ідейних керманичів ендеції. Тактика ББ на парляментарному терені, яка наосліп дійшла аж до яскравих маніфестацій єдности національної програми з ендецією (промови Ст. Стронського з „Клюбу Народового" і Ярузельського з ББ., висилка на трибуну Богуславського та Сеґейлу з гіршими заявами, ніж перші виступи Ількова в 1922/3 р.) завдала один із найважчих ударів самому істнуванню системи.

Другий найстрашніший парадокс: переворот був поведений не лише проти ендеції, але й проти цілого парляменту. Всежтаки парлямент затримано, але поведено далі боротьбу проти — парляментаризму. Вислано до парляменту поверх сотні своїх послів, але сказано їм управляти там тактику „спленді айзолейшин" — абсурд у парляментарному житті. Між іншим, ці посли, себто клюб ББ, поставили собі у парляменті гасло: на першому (і єдиному) місці т. зв. державні конечности. Однак одночасно під цю рубрику почали підтягати всі внески й проєкти, з якими приходив до сойму уряд. Поволі з поняттям держави зідентифіковано поняття уряду, а з поняттям уряду — кожного члена урядової політичної групи. Допомогла до цього якась просто патольоґічна меґальоманія і еґоцентризм, получені з повним призирством для всього, що стануло поза табором санації, та з ненавистю до всього, що мало відвагу („безличність") цьому таборові протиставитися. Річник такого „Ґлосу Правди", це збірник самих од, пеанів і панеґіриків та — лайок і памфлетів. Посереднього тону там нема. Шпидко цілий табор був залитий морем пустих слів — реклямуючих творче діло. Не диво, що гасло „радісної творчости" бренить уже нині іронією.

Третій парадокс, поставлений в основу післятравневої системи, це боротьба проти партійности з одночасним розплоджуванням „ен грос ет ен детайль" нових „безпартійних партій". Виступила травнева революція проти безвідповідальної розвуздалости партійних вожаків. І створила упривілейовану в державі касту, яка отверто неґувала потребу відповідальности перед якимнебудь збірним громадським чинником, — парляментом, пресою, т. зв. прилюдною опінією. Боротьба проти партійництва мусіла при таких методах виродитися у боротьбу проти громадської організованости й витворити атмосферу безвідповідальности. Річ ясна, що така боротьба мусіла скінчитися провалом.

Оце найголовніші причини того заломання санації, яке є найважнішою позицією у білянсі минулого польського парляментарного року.

І. Кедрин.

Нова горожанська війна в Китаю.

Ледви Китай встиг обєднатися після років кривавих горожанських війн під проводом одного центрального уряду, як у ньому знову почалася нова горожанська війна. Між ґенералами південно-західних провінцій, які творять так зв. партію Кванґсі й мають під своєю владою весь південний Китай від Кантону до Ганкова та центральним урядом в Нанкіні розпочалася війна до якої поробили великі приготування як президент нанкінського уряду маршал Чанг-Кай-Шек, так і його противники. Головна причина цеї нової війни полягає в тому, що ріжні місцеві ґенерали після років цілковитої самостійности не хотять підлягати центральному урядові. Тут ми маємо до діла з проявом, який дуже добре відомий також на нашому ґрунті, своєрідної „китайської отаманщини". Правда, південні ґенерали свого часу дали свою згоду на постанову нанкінського уряду про зменшення війсь, одначе в дійсности зовсім не починали переводити його в життя й не хотіли зрікатися добровільно здобутих підчас революції та війни своїх надмірних прав. І центральний уряд в Нанкіні мусів нарешті виступити проти цеї „отаманії", а це тим більше, що тут річ також у противенстві між лівим крилом Гоміндану, яке репрезентує партія Кванґсі, та умірковани́м крилом, на якого чолі стоїть маршал Чанг-Кай-Шек. Тут входять в гру також ріжні закордонні впливи, а в першій мірі англійсько-японська боротьба проти американських впливів.

Зовнішньою нагодою до теперішнього конфлікту було те, що рада ґенералів у Ганкові в кінці лютого вислала військо проти Чанґші, головного міста провінції Гунан і скинула з уряду ґубернатора Ту-Ті-Пінґа, якому одначе пощастило втікти до Нанкіну. Рада ґенералів зробила це під позором, що Ту-Ті-Пінґ дуже недбало виконував свій уряд, так, що його провінція стала „азилем для комуністів та бандитів", а також ужив на інші цілі гроші, призначені на удержання війська. Та в дійсности Ту-Ті-Пінґа прогнали вони тому, що він був сторонником Чанґ-Кай-Шека і виступав проти поширення впливів партії Кванґсі в Гунані.

Центральний уряд в Нанкіні, розуміється, не міг байдужно дивитися на таку самоволю підлеглих йому на папері ґенералів і з притиском зазначив, що провінціональні ґенерали не мають права на свою руку посилати війська та іменувати або скидати з урядів високих державних урядників, бо це право належить лише центральному урядові. З цього приводу мало не дійшло вже тоді до війни, одначе на початку березня ґенерал Лі-Чунґ-Єн, президент ради в Ганкові ще раз проголосив свою льояльність до нанкінського уряду, а уряд прийняв цю заяву до відома.

Одначе, не зважаючи на те, противенства заґострювалися далі, а маршал Чанґ-Кай-Шек розпочав мобілізацію. Тоді ґенерал Лі-Чунґ-Єн зложив з себе всі уряди й виступив з тяжким обвинуваченням проти нанкінського уряду, якому між іншим закинув, що він витрачує позичку на демобілізацію на збільшення своїх зброєнь. Чанґ-Кай-Шек відповів на це обвинувачення маніфестом, в якому заявляє, що уряд був змушений до мобілізації для удержання ладу та своєї поваги. Його одинокою метою є забезпечити державу від незаконних вчинків провінціональних властей.

В такій ситуації зібрався національний китайський конгрес гоміндану в Нанкіні. В цьому конгресі взяв участь також ґенерал Лі-Чай-Сум, начальник Кантону. Конгрес, який складався на 80 проц. зі сторонників нанкінського уряду, ухвалив рішучі постанови, які мали на меті скріпити центральну владу супроти провінції, і ґенерал Лі-Чай-Сум офіціяльно приєднався до цих постанов. Таким чином здавалося, що все буде добре. Та з провінції посипалися до уряду протести і тоді Чанґ-Кай-Шек видав заклик до ґенералів, щоби піддалися, й арештував ґенерала Лі-Чай-Сума, бо він в дійсности вів гру на користь Ганкова. У відповідь на це ґенерали пів-

деяких провінцій поставили Чанг-Кай-Шекові ультімат з домаганням негайно випустити на волю арештованого генерала.

Так розпочалися військові акції. Нанкінський уряд мілітарно безперечно дужчий від генералів південних провінцій. Одначе все буде залежати від того, по чиїм боці стане християнський маршал Фенг, бо він має сильне й добре здисципліноване військо. А Фенг, який був давніше військовим міністром національного уряду, уступив з того становища та зблизився до лівого крила Гоміндану. Якби він виступив активно по його боці, то державна єдність Китаю була би знову поважно загрожена.

Радянська Україна.

Закривання церков і синагоґ.

З харківського „Комуніста" з 16. березня довідуємося, що до ВУЦВК-ту і до Народнього Комісаріяту Внутрішніх Справ наспіло „від населення" аж 40 прохань про закриття церков і жидівських синагоґ. Секретаріят ВУЦВК-ту розглянув 14. березня всі ці прохання та рішив піти на стрічу „ініціятиві самих трудящих". Самозрозуміло, що внаслідку задовольнювання такої „ініціятиви трудящих" впало жертвою богато церков і синагоґ. І так рішено закрити: Миколаївську церкву в Дніпропетровську, Олександро-Невську в Жмеринці, Успенсько-Троїцьку в Конотопі та цілий ряд сільських церков на Роменщині, Сумщині, Мелітопільщині та Першомайщині. Газета не подає ні числа закритих по селах церков, ні назви сіл, що дочекались такої комуністичної „благодати". Жидівські синаґоги закриті в таких місцевостях: у Вапнярці на Тульчинщині, дві синаґоги в Білій Церкві, одна в Трояновому на Волині, в Кузьмині на Проскурівщині, у Комаргороді на Тульчинщині, дві синаґоги в Дніпропетровську, дві у Тульчині, одна в Кременчузі, хоральна синаґоґа в Кривому Розі, синаґога у Вінниці та інші.

Всі ті церкви і синаґоги мають бути перемінені в сільські будинки, то значить у доми комуністичної розваги та розривки.

По широкому світі.

З китайських джерел приходить звістка, що Нанкінг обявив офіціяльну війну Ганкову.

Австрійські соціялісти ведуть кампанію за розділом держави від церкви.

З Москви надійшли вістки, що більшовицький уряд уже підписав умову з ґрупою американських фінансістів, зближених до през. Гувера, після якої вони зобовязалися інвестувати один міліярд долярів у більшовицькім металевім промислі протягом одного року. Більшовики переконані, що підписана умова є першим кроком уряду Гувера визнати де факто СРСР Америкою. Цей успіх більшовики приписують президентові державного більшовицького банку Шаймановi, який їздив саме до Америки.

Британсько-американське непорозуміння.

Англійські газети повідомляють з Вашінґтону, що в американських урядових кругах дуже поважно дивляться на англійсько-американське непорозуміння, яке повстало наслідком затоплення англійського корабля „Імельони". Такий погляд повстав після диплоьматичного виступу англійського посла у Вашінґтоні, який мав місце після засідання англійської ради міністрів.

З Вашінґтону доносять, що це непорозуміння довело вже до конфлікту в середині самого американського уряду. А саме міністр скарбу Меллон, як відомо, видав комунікат, що затоплення „Імельони" відбулося на основі постанов міжнародного права. Одначе американський державний департамент (міністерство закордонних) справ повідомив міністерство скарбу, що його справоздання й комунікат зовсім незадовольняючі. Міністерство закордонних справ візвало державний скарб та морський уряд в якнайкоротшому часі виготувати для нього докладне справоздання.

Вияснилося, що затоплений корабель був приналежний до канадійського порту, й тому Канада теж зробила дипльоматичний демарш..

Американське міністерство закордонних справ обіцяло англійському та канадійському послові, що в найкоротшому часі дасть докладні відомости про обставини затоплення корабля, а також висловить свій правно-державний погляд на цю справу.

Канадійський уряд має замір домагатися, щоби всю справу предложено інтернаціональному мировому судові, який мав би встановити, перше, чи американський погляд на територіяльні води годиться з інтернаціональними правом. І друге, чи погоня за чужим кораблем, яка почалася на американських водах, може продовжуватися на отвертому морі.

На парляментарній арені.

З сенатської Комісії Суспільного Господарства.

Напередодні закриття сесії відбулося ще засідання сенатської комісії сусп. господарства, на якому були обговорювані дві справи, що торкаються інтересів українського хліборобського населення, а саме доповняючий закон до розпорядку Президента з дн. 23. II. 1928 р. про години відчинення крамниць в передсвяточному часі і закон про податок від жеребців, які не мають свідоцтва, що можуть бути уживані, як розплідники. До першої справи забрав голос *о. сен. Татомир* та домагався виразної стилізації закону. Вправді предложена Комісії стилізація є загальна і не виключає, що можна продовжити години торговлі і в часі перед Різдвом та Великоднем гр. кат. обряду, однак бесідник стверджує, що гр. кат. обряд, хоч і так само католицький як і обряд римо-католицький, не є рівномірно трактований. Це передовсім унагляднене в законі, який наказує зачинення крамниць в римо-католицькі свята, а натомісць дозволяє на торгівлю в гр. кат. свята. Бесідник побоюється, що невиразно стилізований закон може дати притоку до переслідування української кооперації. Щоби піти на зустріч потребам українського населення (греко-католицького і православного) а заразом забезпечити українську кооперацію перед можливими прикростями збору поліційних органів, промовець домагається вставлення по словах: „перед святами Різдва Христового і Великодня" слів — „римо-католицького і греко-католицького". Проти внесення о. Татомира заявилася сенаторка Дашинська-Голінська, мотивуючи це тим, що внедовзі календар буде зрівняний, отже нема потреби вставляти цього додатку в законі. У відповідь о. Татомир зазначив, що українське громадянство нічого не знає про зрівнання календаря і не належить цього в короткому часі сподіватися. При голосуванні внесення о. Татомира перепало.

В дискусії над законом про оплати від жеребців забрав слово *сен. Кузьмин*. Закон звертається в першу чергу проти дрібних рільників, котрі не є і не будуть в найближчій будуччині в спромозі дозволити собі на такий люксус, як ховання расових коней. Тут треба взяти під розвагу, що кінь взагалі є дуже дорогим робітником, коли навіть працює щоденно. А щож говорити про коня кількаморґового господаря, котрий 8 місяців у році не працює. А треба знати, що таких карловатих господарств на українських територіях є аж 80 відс. Чи можна вимагати від такого господаря, щоби він міг позволити собі на годівлю расових коней. Зрештою український селянин є вже настільки свідомий, що не треба його аж карами зневолювати до поступу, так, що заможніші господарі стараються без жадного законного кодексу ховати гарні коні. Бідніший натомісць властитель кількох морґів свідомо підшукує собі маленького коня, щоби якнайменше коштувало удержання. Зрештою, селянство бідніше не є в змозі платити тих високих оплат, які встановлені за расові жеребці. Цей закон дасть тільки ще одну притоку до переслідування селянства, тому голосуємо за відкиненням його в цілости. У відповідь сен. Кузьминові бесідники з Клюбу ББ доказували, що закон не має на меті придбання доходів державі, а виключно раціоналізацію годівлі коней. З черги забрав слово *о. сен. Татомир*, підмічуючи, що закон про податок від жеребців не причиниться до піднесення годівлі коней так довго, як довго не піднесеться продукція вівса. Коли овес у заграничній торговлі стало виказує недобір, в Польщі на одного коня річно припадає 580 клґ., підчас коли в Бельгії 2.700, в Чехословаччині 1.400, в Англії 1.800, тому тут і закон не поможе, а стане лише новим тягарем для дрібного хліборобства, що буде змушене платити величезні ціни за чищення жеребців, чи за покривання клячей ліценціованими. В голосуванні закон таки принято.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 20)

Оповідання.

(Продовження.)

Затарахкотів висохлий на сонці візок, затрахкотіли колеса і скрипів сворень, що зігнувся майже вдвоє і своєю невеличкою силою мусів тримати вкупі цілий віз. Брязкотіли й ланци при нашийниках коней, розісохся й дишель у своїх насадах і підскакував між головами коней, як мале перце.

Скрипів візок, зойкав, стогнав, дзвонив і сварився, але по мягкій, хоч і не дуже рівній дорозі, нісся як човен в часі малої бурі, коли филі колишуть і гойдають його на всі боки. Як добре мріяти в часі такої їзди! Як скоро лине тоді думка у простори, незбагнуті світи, у край казок і снів!

І Стецькова думка полинула туди, де стоїть біленький дім у саді в тіни високих оріхів і крислатих яблунь. В городі альтанка... А там сидить вона... А біля неї Багрій, укінчений теольоґ!... — шибнуло йому через голову. Коли перед кількома днями виїздив з Березівки, Грицько успокоював його. — Не бійся! — каже — Багрій шукає грошей, а тут грошей не знайде! Їдьмо! — І він, Стецько, поїхав з легким серцем, а прецінь могло всіляко статися! Чиж то раз задовжений теольоґ розшибається за грішми, а потім залюбиться по самі уха й жениться з любови, без грошей?! Багрієві сподобалася Ксеня, — бо й кому вона не сподобається!? І он, яке може вийти!

— Ой, дурень я, дурень! — думає Стецько. — Я сам завинив!... Відїхав і ні одним слівцем не дав їй на-притики, що я щось думаю, гадаю, і вона може без надуми відповісти Багрієві: „Так"...! Правда, Багрій має довгі поли і ще довші руки, якими все вимахує, але хто збагне жіночий смак?! А ще до того Багрій укінчений, не то, що він, Стецько...!

...О, той Багрій був нині в уяві Стецька щось найгірше на світі! Багрій мав довгі поли й довгі руки — раз! Багрій сміявся голосно — два! Багрій дурень — три! Багрій — ну, чого то вже не придумав Стецько, яких латок не прищіпив він вже Багрієві, а все в тій, йому в тій хвилі й несвідомій, ціли, щоб його понизити, а себе поставити вище.

Понизив Стецько Багрія в своїй уяві і по його лиці перебіг усміх радости: ці всі хиби Багрія так і кидалися кожному в очі, ці хиби мусіла бачити хіба і Ксеня! І як він, Стецько, міг навіть подумати, щоб вона...?!

Скрипить візок, зойкає, стогне і свариться — і Грицькова думка втікла далеко.

...Загреміли громи на верхах Карпат. Це Перун, підперезаний колючою вужівкою, кличе богів. Трах! — іде гомін горами, верхами. Трах! — покотилися чорні оклики й затемнилися верхи гір. Трах! — і здрігнулися люди й почули своє безсилля і свою нищоту...

А тимчасом вони плили із села в поле, з поля знов у якесь село і знову в поле і знов у якесь село, а потім у ліс і знов у якесь село. Колиж і це село переплили, промовив Роман:

— Ось перед нами вже й Сороки! Я й казав вам, що це близенечко...

XVII.

Старенький дім, пошитий ще соломою, похлився на всі сторони світа. Приходство, перед яке оце заїхали, виглядало, як стара коробка на дамські капелюхи, на котру сів неуважний кавалір усією вагою свого тіла. Вікна дивилися з великої старости вже зизо, а крівля була стрепіхата, як шапка на пяній голові.

Перед хатою заросли всі стежки. Довгі й округлі грядочки, колись висипані й засаджені ріжними квітами, нині зеленілися травою і мяткою. По середині круглої грядки росли кущі троянд, що розросталися з року на рік усе ширше й ширше. По кутах та коло стовпів, що залишилися зколишніх лавочок, розрослися цілі гаї ясміну, бозу й дикої троянди. Біля самої хати росли берізки, а далі дубчаки.

— Щож ти казав, що тут є дівчата? — спитав Грицько Романа.

— Я не казав того! — відповів Роман, — Я виразно говорив, що старий удовець і має сина, до котрого їдемо. А ти знов з тими дівчатами, а потім люди...

Віхали в подвіря воротами, що все стояли отворені, не тому, що такі гостинні, а тому, що валилися й не можна було їх уже заперти. На подвірю стояли господарські будинки, та всі вони мальовничо валилися.

— Яка шкода, що я не маляр! — крикнув Стецько. — Який чудовий мотив до краєвиду „Запущення"! Невичерпане джерело мотивів, дивовижні комбінації ліній, площ і тіней, в яких були стіни, повикручувані вліво, вправо, взад, уперед, напоперек і впродовж. Цимбриння криниці також розвалене, а старий журавель скакав у криницю.

Коні станули і Роман скочив скоро з воза. З дому ніхто не виходив.

— Злазіть! Біжу розпитатися, чи вдома?

— Не злажу! — відповів Грицько

— Чому? — спитав Роман.

— Валиться! — крикнув Грицько і рукою показав на приходство.

(Продовження буде.)

На педагоґічні теми.

Справа педагоґічних академій.

Зовнішня і внутрішня організація учительських семинарій є нині в перестрою. Назовні виринають для учительських семинарій такі питання, як рівнорядне поставлення з іншими середніми школами, відношення учительських семинарій до університетів та перехід абітурієнтів учит. семинарій в університет. У внутрішній організації розбирають справу зміни й доповнення обсягу навчання. Завданням нинішніх учит. семинарій є з одного боку загальна освіта учителів, з другого боку фахове педаґоґічне знання. Це подвійне завдання некорисно відбивається на вислідах праці учит. семинарій. Підготовання до учительського звання є слабе, як щодо загальної освіти, так і щодо педагоґічного знання. Про те, як направити ці недостачі, є вже велика література. Одначе погляди на цю справу часто розходяться, бо крім тих, що хотять з деякими змінами задержати нинішні учит. семинарії, виступають інші з домаганням університетської освіти для всіх учителів. Компромісовим становищем є змагання, щоби знести учит. семинарії й завести дволітні педаґоґічні академії для абітурієнтів середніх шкіл, котрі хотять посвятитися учительському званні. Цікавим явищем є те, що всі ці домагання виходять з рядів самого учительства.

Переглянемо нині коротко, що зробили в цім напрямі інші народи. Учит. семинарії, з ріжними змінами, задержалися всюди по нинішній день; одначе тут і там повстають уже нові інституції з метою поглиблення і поширення педагоґічних наук серед учителів.

Найдальше в цім напрямі пішли Злуч. Держави, які завели по кількох університетах учительські факультети.

Осередком усього педаґоґічного руху Північної Америки є університет Клярків у Ворчестер, який поставив собі за завдання вишкіл фахових педаґоґів. Протягом кількох десяток літ вийшло з того університету богато знаменитих педаґоґів і творців нових педагоґічних систем. З учительських факультетів найкраще стоїть факультет при Колюмбійськім університеті під проводом Торндайка.

У Франції зорґанізував Альфред Біне в р. 1900 учителів париських шкіл у „Вільне Товариство для студій психольоґії дитини" (Société libre pour l' etude psychologique de l' enfant). Крім цього заведено при деяких університетах лябораторії для експериментальної педаґоґіки. Сюди можемо також зачислити Інститут Русса, заложений 1912 р. Кляпаредом в Женеві (у французькій мові). В інституті працюють над новими досвідами в обсягу педаґоґічних наук і над вишколенням фахових сил для швайцарського шкільництва. При інституті є дім для дітей (т. зв. maison des petites), в якім слухачі переводять практичні вправи. Наука в інституті тревае два роки.

В Німеччині є майже при кожнім університеті заведення для експериментальної педаґоґіки. Великою популярністю тішиться Психольоґічний Інститут в Гамбурзі, заложений в 1912 р. Мейманом (від 1916 р. під управою Штерна). Інститут цей поділений на кілька відділів, ведених асистентами. Як асистенти, так і слухачі є в більшій части вчителями вселюдних і середніх шкіл. Кожний відділ опрацьовує одно питання (часом протягом кількох симестрів) з обсягу психольоґії дитини й педаґоґії. Крім цього відбуваються річні курси для ширшого загалу учителів.

В Чехословаччині заснувала Учительська Громада в 1921 р. дволітню „Школу Високих Педаґоґічних Студій" у Празі, під проводом проф. унів. Кадњера. Школа має щодо обсягу і способу навчання характер університету. Предмети, які викладається у школі, розділено так: І. рік — історія педаґоґіки, загальна педаґоґіка, досвідна (експериментальна) педаґоґіка, досвідна психольоґія, педольоґія, анатомія, фізіольоґія, практичні вправи з досвідної педаґоґіки і психольоґії; II. рік — історія педаґоґіки, загальна педаґоґіка, дидактика, історія фільософії, етика, соціольоґія, шкільна організація, шкільна ґіґієна, фізіольоґія тілесних вправ, практичні вправи з досвідної педаґоґіки і психольоґії. Подібна школа є також у Берні на Моравії.

Стільки про нові педаґоґічні інституції в Европі й Америці.

Оцінюючи вповні працю вчителя і його значіння в культурнім розвитку народу, уважаємо домагання університетської освіти для всіх учителів цілковито справедливим. Одначе тому, що здійснення цього домагання звязане з деякими перешкодами (прим. мале число університетів), уважаємо, що висталаб педаґоґічна академія. Одначе при тому требаб подбати, щоб час, призначений для педаґоґічної академії, був посвячений виключно педаґоґіці і її помічним наукам, щоб було можна перейти з педаґоґічної академії в університет (на фільософічний факультет) без страти часу. Педаґоґічні академії повинні бути заведені по всіх більших містах.

Д-р Степан Фіґура.

Господарські злидні.

Зміст промови посла О. Луцького на засіданні сойму дня 25. ц. м.

На останньому засіданні соймової сесії дн. 25. ц. м. при обговорюванні загального господарського положення виголосив *пос. О. Луцький* з Українського Клюбу велику цілогодинну промову. Промовець схарактеризував сучасне господарське положення як дуже критичне Усталено *валюту* і зрівноважено *бюджет*. Однак 6-міліярдові *бюджети* які, як мин. року, дають по перетягненні витрат на 560 міліонів ще поверх 200-міліонові надвишки, виходять *безумовно* поза платничі здорові здібности громадянства. Коли разом з тим ці бюджети не можуть заспокоїти найконечніших продуктивних потреб, тоді така *бюджетова* рівновага є засобом пауперизації народу. *Надмірна експанзія держави в напрямку безпосереднього організування господарства* вбиває господарську *ініціятиву* суспільности і є тим гірша, що, кривдячи робітництво, заняте в державних підприємствах, не є навіть рентовна. *Торговельний біланс* покінчився в 1928 р. недобором наповерх 800 міліонів золотих.

З огляду на поменшені експортові можливости в ділянках дерева, худоби і т. д., ще довгі літа буде цей біланс дефіцитовий. Це врешті-решт не може бути без впливу на *платничий біланс* і може в будучині захитати також *валютою*. *Промисл* став нездатним до конкуренції на чужім і внутрішнім ринку. Він держиться картелями і дешевим робітником. *Торговля* паде, бо впала купча сила населення. Застій у важних галузах промислової продукції, — фатальна лінія в політиці „Банку господарства краєвого", — безвиглядність на здорову закордонну позичку, — тому грошева тіснота, наглі виповідження кредитів, лихварська відсоткова стопа, векслева інфляція, сотки тисяч щомісячно запротестованих векслів, чимраз менше біжучих рахунків, зате чимраз більше навіть довго-речинцевих непевних векслів у банках, — нарешті спадок курсу державних облігацій на світових ринках, зникаюче число нових акцій на протязі 1928 р., чимраз голосніші сумніви за границею в оптимізм американського комісаря при Польському Банку Девея, усе те доказує, що господарська ситуація дуже тяжка, що *є зле і буде ще гірше*.

Повна господарська кріза захопила найбільше надійне джерело господарської сили себто *рільництво*. Ця кріза найглибша на українських землях, бо там найвищий відсоток малоземелля, найбільше перелюднення при найбільшому річному прирості населення і найбільших воєнних втратах. Відбудову цього краю держава полишила самому селянству. Воно відбудовалось би, якби не те, що держава досі не дала нашому населенню ніякої відплати за воєнні шкоди і навіть за воєнні

ІВАН НІМЧУК.

Про потребу перерібки „Вія".

Замітки на марґінесі недавньої вистави в міському театрі.

Вже перед роком, після вистави „Ой, не ходи Грицю та на вечерниці" у великому міському театрі, звернув я на отсьому місці в статті п. з. „Невмируща песа" увагу на потребу перерібки цієї популярної народньої оперетки чи пак мельодрами Старицького. Перерібки основної, що усунулаб з нашого „Гриця" всі разячі примітивізми як у тексті, так і в музиці, що повкорочувалаб ріжні сцени, а найпачеж діяльоґи, що очистилиб його від музичних абсурдів, так, аби ця змодернізована песа Старицького не тільки не відтручувала від себе сучасного культурного слухача своєю старечістю, нудотою і надто вже наївною простотою, але навпаки: щоб притягала й нинішню українську й не-українську публику до нашого театру і змогла пробити собі шлях в Европу.

Все вище сказане торкається в рівній мірі і до виставленого на днях по старому шабльону в томуж театрі „Вія", що я вже зрештою відмітив у згаданій статті про необхідність перерібки песи Старицького. Там я назвав крім „Гриця" ще й „Вія" і „Запорожця за Дунаєм", як песи, що теж вимагають основної операції, аби відповісти сучасним вимогам театрального мистецтва й залишитися надалі безконкуренційними виставами на українській сцені. Про необхідність приноровити „Вія" до нинішніх вимог переконаний хіба кожний з глядачів, що бачив цю песу перед кількома днями на великій сцені.

Поки подам, як я уявляю собі переробленого „Вія", замічу, що і „Вій" і „Ой, не ходи Грицю" і „Запорожець за Дунаєм" (подібно, як „Наталка Полтавка", „Маруся Богуславка", „Ніч під Івана Купала" й ін.) — це питомі українські оперетки, хоч їх оперетковий жанр мало подібний до того, чим надихані оперетки, що приходять до нас із Заходу. Европейські оперетки — це легкі, безжурні, веселі песи з меншою чи більшою дозою солодкого сентименту, перетикані легкою, мельодійною музикою, що промовляє до чуття й серця глядача. Наші-ж песи, що носять назву „опереток" — це в більшій части народні драми зі співами й танцями, це образи з народнього життя й побуту, в яких чергуються сцени сумні, а то й траґічні, зі сценами веселими й безжурними. Закінчення їх — в протилежности до европейських опереток — безнадійно траґічне і в такомуж настрою покидає вистави цих наших національних опереток звичайно також публика.

Німці чи французи давно переробилиб ці наші народні драми-оперетки на національні опери. Недостача українських оперних театрів і тимсамим відсутність відповідних людей-фахівців, передовсім музиків, є причиною того, що всі ці перестарілі песи виставляються у нас від кількадесяти літ без змін, у їхньому первісному, сирому виді. Про перерібку на опери ледви чи хто й думав, бо в цьому не було ніякої потреби. Може хоч тепер заберуться наші компоністи до такої, думаємо, вдячної і потрібної праці.

Щож до приноровлення „Вія" до наших обставин, себто такої його перерібки, яку можнаб перевести легко з користю для наших театрів на західних землях, що покищо не можуть і мріяти про солідні оперові вистави, — то я пропонував би такі найконечніші зміни: Третій акт повинен іти як перший. Цей акт (сцена в коршмі) слід би переробити в тому напрямі, щоб бурсак Хома Брут був найважнішою, центральною особою цілого акту. Він повинен виступати по можности в кожній сценці відомої інтермедії з якоюсь „атракцією" і вже в цьому акті звернути на себе увагу молодої сотниківної. З цим актом вязаласяб льоґічно сцена на ярмарку (теперішній І. акт), де акція розвиваласяб дальше і де слід би відповідно змодифікувати, а в дечому й розбудувати сцену заздрости між сотниківною і Хомою. Дальше йшов би акт третій (теперішній другий, сцена з відьмою), а закінчував би песу, як і досі, акт четвертий.

Розуміється, що без ніякої шкоди для цілости, а зате з користю для естетичної сторінки твору требаб викинути з „Вія" (як і з інших наших пес), разячі вульґаризми, не затрачуючи при тому своєрідного стилю песи, акція якої відбувається в XVI. столітті. З вистави „Вія" в театрі Садовського (Київ, 1918 р.) пригадую собі, що там програма інтермедій, які бурсаки виводять у коршмі, складалася з кількох точок, а всі вони були видержані в стилі. У нас виступає в третій (і останній) точці циганка чи еспанка з екзотичним танцем, хоч ніяк не можна собі пояснити того, звідки і яким чином вона попала між бурсаків... Це слід би відповідно змінити й у нас, при чому з танцем може виступити один чи пара бурсаків.

Про потребу скорочень діяльоґів і співів (соль та дуетів) згадав уже в „Ділі" рецензент вистави т. М. Рудницький. Те саме підкреслював я при нагоді минулорічної вистави „Ой, не ходи Грицю". Треба взагалі ствердити, що наші народні песи мають за богато нудних, штучних або й цілком банальних сцен, пропущення яких вийшлоб постановці песи тільки на користь.

При кінці ще кілька слів про музичну обробітку „Вія", яка на нашу думку має попри місця слабі, незручні, також місця гарні, ніжні, місця повні символіки. За час кількох десятиліть музика до „Вія" переходила певно через ріжні руки, тому про її стиль не приходиться говорити. Інтеліґентний музик-компоніст мав би велику заслугу, якби переглянув музичну сторону „Вія" і її відповідно змодернізував, базуючись очевидно на тому, що є.

Побажатиб, щоб принайменше „Вій" і „Не ходи Грицю" діждалися якнайшвидше основної перерібки і щоб їх уже в найкоротшому часі виставляли в новому виді на українських сценах.

чинитьби для польської армії, і якби не те, що *державна господарська політика цін* до 1926 р. нищила хліборобів. В 1927 р. перший раз зрівноважилися ціни промислові з цінами за хліборобські продукти. Селянство взялося енергійно до інтензивної господарки. Однак вже в жовтні 1928 р. держава допустила до наглого спадку цін на хліборобські продукти. Пересіч фабричних цін за останній квартал мин. року виносить 104.2 — пересіч цін за хліборобські продукти 94.6. На завваження пос. Розмарина, що цей спадок цін не викликала державна політика тільки світова конюнктура, пос. Луцький доказує, на підставі офіційної статистики, що ціни жита в Польщі впали в останньому чвертьрічні мин. року нижче біржевих цін на жито в Чікаґо. Урядова преса завважує, що цей упадок цін викликано в інтересі споживачів. Бесідник доказує, що при спадку цін жита на 19 відс. — ціни харчів по містах зросли на 2 відс. Отже не вийшла з цього ніяка користь і для споживача.

Державна митна політика дозволяє кожночасно на ввіз збіжа чужого, задержує натомісць прогібіційні експортові мита. Навіть на протязі цієї зими, коли через недостачу паші селянство випродувало за безцін свою худобу, державна митна політика дозволила вивезти з краю поверх 27.000 тон ґрису і майже 4.000 тон макухів. Наукові досліди інж. Цужитка про рентовність селянських господарств доказують, що пересічний сирий дохід дрібних господарств з одного гектара виносив у звіриний продукції 55 відс., а в ростинній 36 відс. Це доказує, що навіть дрібні селянські господарства є заінтересовані у державній політиці цін на збіжа, хоч ще важнішим джерелом селянських продуктів є годівля худоби. Кінець мин. року характеризує *катастрофальний упадок цін на худобу і безроги.* Перед селянською годівлею стоїть марево поважної катастрофи. Німецькі й чеські ринки збуту сильно звужуються, Німеччина чимраз менше буде потребувати ввозу чужої худоби. Правительство, бачучи цю катастрофу зорґанізувало синдикат для експорту безрог. Однак цей синдикат обслуговує купців, має на оці інтерес держави, але є дуже непевним інструментом для поліпшення долі продуцентів.

Черговим доказом неприхильної для хліборобства державної політики є безумовно те, що в *державнім бюджеті призначується рік-річно на рільничі потреби якнайменшу суму.* Держава має великі скарбові резерви, однак підтримує ними будівельний рух по містах і все інше, тільки не вживає їх на подешевлення хліборобського кредиту, на доцільну орґанізацію збуту хліборобських продуктів.

Деякі наші громади почали шукати ратунку в здержливости від алькоголю. Вони, згідно з законом, почали домагатися скасування корчем. Старостства протиставилися цій акції громад. Коли Український Клюб вніс інтерпеляцію проти такої політики бережанського старости, міністр Складковський відповів на те, що протиалькогольна акція українського селянства є „протидержавною" аґітацією(!). У своїй відповіді міністр Складковський одобрив політику бережанського старости, який загрозив усім війтам, що усуне їх від урядування за таку „антидержавну" акцію громад. Це яскраво освітлює *податкову політику держави.* Цілих 80 відс. державних прибутків дістає держава з посередніх данин, передовсім з монополів. Хто бореться з алькоголем на підставі виразних законів, того проголошується протидержавним аґітатором. У час найбільшої скрути на селі, правительство зголосило в соймі проекти нових селянських державних податків: 100 відс. підвишку земельного податку і новий маєтковий податок. Убійчими є для села *податки на самоврядування* в висоті до 250 відс. державного земельного податку. На громади пересунено удержання шкіл і доріг. Першим кроком кожного старости при обнятті влади в повітовому самоврядуванні було скрізь закуплення елеґантного авта. Держава бажає ввести господарське самоврядування, однак першим наслідком цієї новинки буде *свіжий хліборобський податок на рільничі палати.* Коли додати до цього безліч адміністраційних кар, тоді стане перед нами вірний образ надміру данин, які стягає держава рік-річно з села, відбираючи йому всяку спроможність кращого поплатного господарювання.

Державна політика парцеляційно-меліораційна проявилася на українських землях *кольонізацією.* Перед українським селянством зачинено шлях до панської землі, а коли деколи виїмково український селянин здобуде її, то за таку ціну, якої ніхто не в силі виґосподарювати. *Кредит* став також засобом політики. Українські орґанізації виключено з кредитування державними банками. Така політика до добра не доведе. Явно веде її уряд в Польщі, який при кожній нагоді підкреслює, що Польща найпевніша твердиня західно-европейської цивілізації для сходу Европи. Хліборобська кооперація і тільки вона може вивести малоземельне селянство з господарського лиха. Хліборобська кооперація розвяже своєю безпосередньою співпрацею з кооперацією споживачів великий суспільний конфлікт між продуцентом і консументом. Тільки хліборобська кооперація може збудувати нову сільську цивілізацію і протиставити її теперішній цивілізації капіталістичній, цивілізації міській і технічній. Коли держава нищить українську хліборобську кооперацію, то тим самим вона протиставиться великим суспільним і цивілізаційним завданням, які на нашій землі можемо перевести тільки ми українці. Фраза, що держава дасть українському селянству все, але не через руки українських послів і не через українські господарські орґанізації, занадто пуста, щоби могла когонебудь з селян заманити.

Держава з давен давна удержує безпосередній звязок з нашим селянством своєю політикою цін на хліборобські продукти, своєю митною політикою і податковою. Наше село пізнало цю політику і добре бачить, що навіть цим безпосереднім шляхом не плинуть до нього жадні добродійства. Одним із дальших причинків цієї безпосередньої і некорисної для села державної політики є також останній розпорядок міністра скарбу, яким вводиться *примусове обезпечення селянських рухомостей, домашніх звірят та всього урожаю в П. Д. У. В.,* коли це ухвалить повітове або воєвідське самоврядування.

Таким причинком є також *державна еміграційна політика.* В мин. році держава вислала до Німеччини 85.000 сезонових робітників. В тому числі було тільки 530 українців, коли з одного польського — велунського повіту було їх аж 23.721. Вже в цьому році визначено самбірському повітові контингент на 200 сезонових робітників до Німеччини. Коли однак провірено, що між ними є 30 українців, не видано їм карт і на їх місце принято поляків. До Арґентини і Канади наших емігрантів не спрямовується. „Ефідейвіти" канадійські, на підставі яких могли виїздити і наші люди в Канаду, вже пропали, бо про це постарався уряд. Українських емігрантів спрямовує державний еміграційний уряд до Бразилії, Еспіріто-Санто і може буде спрямовувати їх ще й до пустого Перу.

Ось як виглядає державна безпосередня господарська політика у своїм відношенні до українського села. — На прикінці своєї промови пос. Луцький відчитує *безліч наказів повітових виділів та старостств* із станиславівського воєвідства, якими вони безправно і проти інтересів українського села *стягають з нього* дуже значні гроші на Лігу Повітряної Оборони, на виставу в Познані, на памятники Пілсудського, на польські школи в Прусах і т. д. Дальше бесідник наводить усякі безправства в непризнаванні емеритур українським урядовцям, в льокавтуванні українських залізничників і т. п. і доказує, що українське населення глибоко відчуває відсутність правного почуття в державних установах навіть тоді, коли вони мають полагоджувати господарські справи. Держава нагло і сильно поставила великий державний скарб, однак підірвала суспільне господарство, передовсім хліборобське. Найвищий час завернути з цієї дороги! — Оцю промову вислухав уважно цілий сойм. На лаві Міністрів був також міністр Складковський.

З радянських часописів.

Московське засилля на Україні продовжується...

В ч. 5 московського часопису „Журналист" автор статі „Культурная показательность характера распределения масових подписчиков по республикам и городам" наводить цікаві дані про розповсюднення російської преси на Україні. Виявляться, що московська ґазета „Правда" з загального числа тиражу 112.534 на день 27. III. 1929 мала на Україні 47.776 передплатників, тоб-то 47%. По окремих українських центрах ґазета „Правда" мала такий збут: Київ 19.275 прим., Харків 11,638, Одеса 10.762, Дніпропетровськ 6.101, Винниця 2.325, Луганськ 1.250, Таганрог 1.983 прим. і т. д.

Порівнюючи ці дані з числами передплати на „Велику Совітську Енцикльопедію" (в московській мові), коли по окремих республіках записалося:

Рос. С. Ф. Р. Р. — 37.525 = 75%. У. С. Р. Р. — 6 706 = 13%. Закавказька Ф. С. Р. Р. — 2.890 = 6%. Білоруська С. Р. Р. — 1,461 = 2,9% і в той час найбільше передплатників припадає на комуністичні центри, Вольфсон приходить до висновку, „що центр ваги культурних стремлінь і досягнень з міщанських та інтеліґентських сфер переходять у сфери пролетарські". Цей та інші висновки Вольфсона зовсім субєктивні і з ним ми не можемо не зробити інших висновків. А вони будуть такі: комуністична Москва і досі, правда в іншій формі, продовжує своє засилля на українських просторах. Подумайте лишень, майже половина накладу московського комуністичного офіціозу розповсюднюється на Україні в той час, як відсотково Україна складає тільки 1/5 населення Радянського Союзу. Тут можна всяке припускати. І що „не в меру ретивые" українські експоненти московської влади шляхом адміністративних впливів торують доріжку комуністичному московському офіціозові, і що московський комуністичний корпус на Україні досить численний, бож це безумовно лише його члени так споживають „московськия откровения", і т. д. Але одне ясно, московський „комлубок", наслідник всіх тих Оглоблиних, Салаєвих, Комарових і їм под. і далі засмічує нам українські терени і далі зберігає за собою примат, будуючи свій дорібок на „инородческих" коштах. Вольфсон, аж підскакує, так аґітує за те, щоби українці купували „Велику совітську енцикльопедію", бо від цього залежатиме „культурная показательность" України. Цікавить нас таке. За короткий час москалі мають уже друге видання великої енциклопедії (перше було в 1906—7 р. Брокгауза-Ефрона) і всі ці видання кольпортуються на Україну, при чім Москва дуже ображається, коли їх мало купують. Колиж нарешті, українці випустять на українській мові велику енциклопедію. Колиж це станеться скажім за якої пів сотні літ то чи тоді найдеться хоч 100 „культурно показательних" москалів, якіб цю енциклопедію купили.

Поет Сюсюра і Д. П. У.

Все повторюється... Були в Росії царі і розуміється услужливі поети писали в їх честь всякі оди та робили на цьому добрий інтерес. Пригадаймо придворних поетів цариць Катерини, Єлисавети, які за свої вірші здобули і грошики і посади і звізди. Не вимагалося особливого поетичного талану, лише побільше „пресмикания". Один бездарний московський поет Тредяковський навіть власну дружину „виспівав" таким стилем:

О муза, ну- те -ну,
Натягні свою струну.
Возьми арфу, воспой Марфу
Тредяковскаго жену...

Тепер панують інші можновладці в Росії ну і мімікрія інша. Українець В. Сюсюра, який міг талановито в свій час, в чому ми не сумніваємося, написати добру „оду на возшествие на престол императрицы Екатарины" тепер пише оду в честь ДПУ (Державне Политичне Управління = ч е к а — диви „Гарт" за 1928 р.), в якій модерним стилем, але в томуж сервілістичному дусі „клясичних" од, „воспіває" працю „чемних чекістів", „чекістського голови Фелікса Едмундовича Дзерджинського", „боротьбу з українською контрреволюцією" і „бандитизмом". Воно розуміється що „роджене для плазування — літати не буде". Але коли в поета Сюсюри є вже орґанічна потреба комусь кадити, то чомуб не покадити комусь іншому... А то власне чекістам, на яких ще не засхла кров Чуприники, Пугача та інш.

„Самоопределеніе вплоть до отделенія".

Як відомо, більшовики зовсім не імперіялісти, вони лише допомагають визвольним стремлінням інших народів у боротьбі з капіталізмом, шовінізмом і т. д. Зовсім не так, як буржуазні держави, які захоплюють цілком чужі терени задля нафти, бавовни, заліза і т. д. Але коли ви щиро повірите цим словесним обіцянкам московських комуністів, то станете великим „наївняком". Я, наприклад, зовсім без здивовання прочитав в ч. 4. „журналу для всех" (грудень 1928 р.), текст телеґрами Фрунзе, яку він 2. III. 1919 р. післав Губкомові, Іваново-Вознесенська (відомий центр Московської текстильної промисловости). Ось дослівний переклад з московської мови:

„Армія їде на Туркестан. Кольосальне завдання після його забрання по орґанізації апарату влади і господарки. З армією їде особлива Комісія Совнаркома в складі: Еліава, Кісельов і Кобозєв. Передбачаються великі утруднення з боку туркестанських комуністів, не кажучи вже про воєнні перепони. Армія внутрішньо слаба. Підійміть саму енерґійну кампанію під гаслом: „В похід за бавовною". Орґанізуйте армію робітників текстильників. Вишліть ряд робітників орґанізаторів не лише для армійської, але і для майбутньої праці в краю".

Текст телеґрами наводить бувший адютант Фрунзе Сіротинський у статті під таким скромним заголовком: „Путь к победам". Журнал виходить у Москві, значить, не може бути мови про буржуазну фальсіфікацію тексту. Значить текст автентичний. А звідси висновок, що не йшли визволяти сартів, туркменів від національного пригноблення, чи капіталізму, а просто з а б а в о в н о ю (в тексті цей пасус підкреслюємо). Цікаво! Комісія Совнаркому в складі двох москалів (Кісільов та Кобозєв)

та одного вірменина (Еліава) з командармом жидом (Фрунзе) та армією московських текстильщиків при спротиві туркестанських тубільних комуністів „самоопреділювала" туркестанську бавовну.

На жаль, адютанти командармів, що „самоопреділювали Україну" досі не обдарували світа своїми спогадами. Але зовсім правдоподібно на підставі повищого ми можемо припускати, що в Москві десь переховуються телеграми командарма Муравьова приблизно такого змісту: Армія йде на Вкраїну. Кольосальне завдання після її окупації по організації влади та заведенні господарки. З армією йде особлива комісія в складі Раковський (ромун), Бош (жидівка) та інших. Передбачуються всілякі перешкоди з боку україністів. Армія внутрішньо слаба. Поведіть саму енергійну кампанію під гаслом: „В похід за хлібом і цукром". Використайте всіх безробітних, голодних".

І „визволили"... І „самоопреділили"... Наслідки: Москва має дешевий сирівець, хліб і цукор, а визволені ходять без штанів, в 1922 р. — один голод, в 1928 р. — другий голод. Так випадає гасло: „геть з кольонізаторськими зазіханнями акул міжнародного капіталізму, хай живе самоозначення аж до відокремлення". Це для тих наівних...

Борис Шілінґ.

НАПАД НА РЕДАКЦІЮ ЖИДІВСЬКОГО „МОРҐЕНУ".

Вчора (четвер) вечером напала ґрупа жидівської сіоністичної молоді на редакцію опозиційного сіоністичного щоденника „Дер Морґен". Напад відбувся на такому підкладі: у додатку до „Морґену" „Унзер Юґенд" була замітка про те, що члени орґанізації сіоністичної молоді „Гасмонея" не взяли участи в збірці на національний жидівський фонд в часі свята „Пурім". Ґрупа тієї молоді саме й напала вчора на редакцію „Морґену" і хотіла вимусити на редакторові додатку „Унзер Юґенд" спростування. Коли редактор запротестував проти таких некультурних засобів „спростування", молодці зневажили його чинно.

До дальшої авантюри не допустили присутні члени редакції. Колиж телефонічно візвано поліцію, — ґрупа „відважних" молодців забралась.

Такі і тим подібні засоби боротьби з робітниками преси як і зі свободою слова — гідні якнайрішучішого пятнування, бо свідчать про культурну декаденцію та деморалізацію.

Ґродський староста Кльоц у Львові вже уступає!

Повідомляють, що ґродський староста у Львові Кльоц уступить зі свойого нинішнього становища. П. Кльоц є кандидатом на становище начальника політичного виділу в мін. внутрішніх справ, з хвилею уступлення дотеперішнього начальника Рутковського.

—o—

Причини проволікання реконструкції кабінету.

Справа реконструкції кабінету спиняється не лише тому, що прем. Бартель хвилево занедужав, але також тому, що президент Польщі займає рішучо неприхильне становище до деяких висуваних кандидатів на міністрів.

—o—

На оживлення будівельного руху.

Недостача кредитів на будівельні цілі спиняє будівельний рух у великих розмірах тимбільше, що на внутрішнім і заграничнім ринку коньюнктура значно погіршилися і кредитів на ту ціль годі одержати. Томуто Рада Банку Господарства Краєвого порішила на останньому свойому засіданні асиґнувати кожного місяця на ту ціль суму 5 до 6 мілонів зол., починаючи вже від 1. квітня ц. р.

—o—

Грецько-югославянське порозуміння.

Повідомляють, що мін. закорд. справ Греції Карапанос і мін. закорд. справ Югославії Кумануді підписали вчора пакт приязни в справі правних відносин між горожанами Греції та Югославії. Пакт підписано на 5 літ, який входить в життє зараз по ратифікації.

—o—

Ґубернатора Кантону розстріляно.

Повідомляють, що вчора рано розстріляно ґубернатора Кантону Лі-Чуи-Суна, хоч трьох визначних членів уряду, між ними Чанґ-Кай-Шек гарантували йому безпеку життя. Розстріляний Лі-Чуи-Суи причинився у великій мірі до зближення між Англією і Хінами.

—o—

Чанґ-Кай-Шек диктатором Хін.

Конґрес Куомінтаґу в Нанкіні вибрав знова ґен. Чанґ-Кай-Шека президентом виконавчої народньої ради. До ради увійшли також всі міністри нанкінського уряду. Конґрес продовжив декаденцію през. ради з одного року до двох і віддав ґен. Чанґ-Кай-Шекові в той спосіб диктаторську владу на необмежений час.

Війна між національними військами Чанґ-Кай-Шека і ґрупою Ву-Ган вже на добре розгорілася. Нанкінський уряд вислав 50.000 війська, яке має здусити повстання Ву-Ганy.

Між Японією і Хінами підписано вчора пакт, яким зліквідовано непорозуміння в Тсі-Нан-Фу. З тої причини японське військо має залишити місто Шантунґ.

—o—

Концентрація більшовицького війська на границі Афґаністану.

Віденська преса повідомляє за „Дейль-Телеґр.", що большевики концентрують війська на північній границі Афґаністану. Більшовики намагаються затаїти рухи своїх військ і тому заборонено переходити російсько-афґанську границю.

Зі спортового життя.

Краєві змагання у важкій атлетиці та боксі.

Український Спортовий Союз у Львові уладжує в днях 20. і 21. квітня ц. р. краєві змагання у важкій атлетиці та боксі. До участи в цих змаганнях УСС. запрошує всі спортово-руханкові орґанізації краю, як також усіх окремих важко-атлетичних аматорів та аматорів боксу.

Зголошення змагунів приймає УСС. до дня 15. квітня ц. р. Пізніші зголошення будуть неважні.

Важення учасників і поділ на ваги відбудуться дня 20. квітня в годині 9-ій перед полуднем.

Подорож і прожиток змагунам мають оплатити товариства або самі учасники. Нічліг придбає УСС.

Аматорів, що не є членами ніякого з наших спортово-руханкових товариств, прохаємо зголосити своє участництво через одну з місцевих спортово-руханкових орґанізацій (клюби УСС., Сокіл, Луг) або, коли такої в місці нема, просто до УСС. Адреса: Український Спортовий Союз на руки д-ра Б. Гнатевича, Львів, Зіморовича 20.

Спортова Рада УСС.

НОВИНКИ

— **Перші Загальні Збори „Українського Товариства Бібліофілів** відбудуться в суботу дня 30. березня в 5. годині пополудні в Бібліотеці Товариства „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10. **Члени-основателі запрошують до участи в тих зборах всіх українських бібліофілів.** 2—3

— **„Про українців в Америці"** виголосить відчит дня 2-го квітня в 6-ій год. вечером у салі „Бесіди" (Народній Дім) редактор „Свободи" з Ню Йорку і голова „Національного Обеднання" в Сполучених Державах Північної Америки, О. Ревюк. Наш земляк, що приїхав відвідати батьківщину після кільканацятьлітньої неприсутности мав час і змогу основно ознайомитись з умовинами життя наших емігрантів у „новім краю" і поділиться з нами неодним невідомим фактом і безпосереднім враженням. Відчит приготований за почином „Т-ва письменників і журналістів" і почнеться точно в 6-ій год. Вступ 50 сот.

— **Конкурс на ведення театру.** Управа „Кооперативи Український Театр" у Львові прохає нас звернути увагу заінтересованих на поміщений у вчорашніх оповістках „Діла" конкурс, розписаний цією кооперативою. Цим конкурсом хоче згадана інституція дати подекуди нагоду театральним директорам, режісерам, підприємцям і кандидатам на це становище представити у діловій формі свої оферти: як вони уявляють собі організацію нашого театру в нинішніх обставинах. Незвичайно скрутне фінансове становище нашого театру, що мусить пробиватися власними силами без постійного варстату праці є в першій мірі причиною головних його недостач. Врядигоди чуємо голоси, що деяка поправа театру можлива виключно при веденні його на інших основах, з інакшою програмою і репертуаром. Чи це справді можливе? — нехай рішають ділом фахові сили.

— **Осторога перед деякими „малярями".** Від пяти організацій емігрантів з Великої України дістаємо таке повідомлення: „В Галичині, на Волині й Холмщині торгують малюнками деякі українські емігранти. Більшість із них чесно провадять торговлю, але деякі допускаються нечесних способів: представляють себе перед українським громадянством за уповноважених від ріжних українських емігрантських організацій, говорять, що збирають гроші на національні податки, на користь інвалідів армії УНР, на вояків армії УНР, то-що. В той нечесний спосіб, спекулючи на патріотичних почуваннях українського громадянства, дехто заробляє навіть значні гроші, які не соромиться розтрачувати в марний спосіб на очах жертводавців. Тому уважаемо за свій обовязок довести до відома громадянства, що ніяка емігрантська українська організація не уповноважувала нікого до ніяких збірок на патріотичні цілі, а тим більше не уповноважувала до продажі малюнків чи яких інших виробів на ті цілі. Кожний з тих продавців веде торговлю з власної ініціятиви і на власну користь, тому ні українські емігрантські орґанізації, ані українська еміграція в цілому не може нести відповідальности за вчинки тих окремих ні перед ким невідповідальних емігрантів".

— **Проти підвишки комірного.** „Союз охорони комірників і підкомірників львівського воєвідства" радив при участи делеґатів у Львові цими днями і рішив продовжувати пропаґанду проти проекту підвишки комірного аж до хвилини, коли цей проект не буде змінений. Після останніх прилюдних демонстрацій цієї організації ґродський староста загрозив голові п. І. Созанському, що зробить зголошення до прокуратури, коли ця організація повторить віче під голим небом без дозволу.

— **Вломники не вгавають.** Напротязі вчорашньої ночі досвідчені вломники ввійшли тихцем до бюра нафтового товариства „Галичина" при вул. Коперника 11., відчинили три „виїмкові" замки без труднощів і перевели операцію каси як досвідчені хірурги. Взявши собі гонорар 1000 дол. за свою фахову працю, залишили поліції загадку: „хто вони?". —Скромніші їх товариші відвідали ґалянтерійну крамницю на вул. Сонішній 9, куди ввійшли через комин, набрали там білля на 5000 зол. Крадіжей у приватних помешканнях було за день аж чотири. Один із львівських вломників, Созанський, поїхав змінити терен праці до Перемишля і там на „чужім ґрунті" попав в руки поліції.

— **Банковці чужим коштом.** В „Акційнім банку гіпотечнім" у Львові відкрили зловживання на гарну суму 60.000 долярів. Чотири урядовці цього банку Сафір(?), Курцер, Вельце та Вайдович мали користати зі запасових фондів банку, складених ріжними інституціями в той спосіб, що „оперували" цими грішми на власний рахунок, а коли треба було затерти відсутність узятих грошей, підписували собі взаємно ріжні „бони". Перші два урядовці пробували доробитись майна на льотерії і накупили за банкові гроші цілу купу долярівок. Тимчасом щастя не тільки не прийшло до них з виграною, але відвернулось до них боком, бо клієнти, яких гроші вони „позичили" собі, нежданно зголосились. Одночасно є звістки, що урядовці заплутані в ці „операції" мають досить великий приватний маєток, яким можна покрити дефіцит. Справа зловживань є покищо в стадії „дослідів" самої управи банку, а не прокуратури. Наведені тут факти передаємо за львівською пресою.

— **Ріжні вістки.** Англійська палата льордів має намір приняти закон про точний вік, в якому дівчатам вільно виходити замуж: не раніше як у 16-ім році життя. У дискусії ствердили, що від часу війни троє дівчат вийшло замуж у 13 р. життя, а 28 у 14-ім. — Англійсько-німецька конкорція основує касино гри над озером Пляттен. — Приїхав до Єрусалиму англійський письменник Редіярд Кіплінґ. — У Дрездені арештували спілку фальшівників грошей 10 осіб, що працювали у порозумінні з чужинною організацією. — У Ковні уряд розвязав за демонстрації „Школу мистецтв", звільнивши всіх професорів і учнів; 21-го квітня будуть нові вписи. — Мадярські націоналістичні студенти протестують проти вибору мадярської красуні, що є жидівкою. — На ню-йорській біржі втратили за один день через знижку акцій 2 міліярди дол. — Болгарський король Борис вибирається з офіціяльними відвідинами до ріжних столиць Брюсселі, Праги та Варшави. — У Варшаві назвуть одну вулицю іменем Фоша. — У Римі помер кардинал Ґаллі.

— **Держава позичає студентам гроші.** Франція призначила у своїм бюджеті на позички для студентів 2 міл. фр. річно. У 1927-28 шкільнім році дістало з цієї суми позичку на 1.715.570 фр. 570 студентів і 91 студенток. Вони мають звернути цей „довг чести" до пяти літ.

Держава позичила досі 2.600 студентам 6,515.222 фр. Крім цього університетська комісія позичає окремо гроші студентам: таких довжників є 366.

— **Містер Европа.** Жіноцтво в Копенгаґені рішило направити заподіяну кривду нашій роди-

вині роду людського і організує міжнародній конкурс на найкращого мущину в Европі. Титул „Містер Европа" дістане той, кому признають клясичну будову тіла, найкращу стать, елеганцію та смак. Нелегкі умови! Досі невідомо, чи комітет данських жінок звернеться в справі переведення такого конкурсу за допомогою до спеціяльних жіночих комітетів в усіх країнах, чи може вишле власні делегатки до „асентерункових комісій" краси в найбільших столицях.

З судової салі.

Закінчення процесу, побудованого на познаках.

В середу 27. березня ц. р. закінчилася 10-денна розправа перед судом присяглих проти обв. Василя Проця з Тенятиськ, пов. Рава Руська, якого прокуратура обвинувачувала за убивство селянина Івана Мельника з того самого села. Акт обвинувачення не подав ніяких безпосередніх доказів вини обвинуваченого, тільки самі познаки. Переслухані свідки також нічого конкретного не зізнали. А проте вже минулого року засуджено обв. Проця на підставі вердикту суддів присяглих на 8 літ тяжкої тюрми.

Оборонець Проця д-р Л. Ганкевич вніс проти того присуду трибуналу зажалення неважности. Найвищий суд у Варшаві розглянув цілу справу і зніс присуд першої інстанції та доручив перевести розправу наново, яка саме в середу 27. ц. м. закінчилася.

По промовах прокуратора й обор. д-ра Шевчука, який заступав пошкодовану сторону, промовляв кілька годин обор. д-р Л. Ганкевич та докладно проаналізував усі ті познаки, на яких збудовано акт обвинувачення. Опісля предс. Ангельський виголосив резюме і суд присяглих удався на нараду. По нараді проголошено вердикт, яким 6 голосами проти 6 заперечено вину обв. Проця. Тому трибунал увільнив обв. Проця від вини і кари.

Дописи.

НЕМИРІВ. („Радісне й сумне"). На допис з Немирова, поміщений в „Ділі" з дня 24. д. м. дістаємо таке спростування: „Згідно з вимогами пресового закону прошу помістити слідуюче спростування: Неправдою є, немовби я був членом якогонебудь польського товариства в Немирові, а вже злобною видумкою є твердження, немов би я хотів чи старався заложити якесь „польсько-руське" касино. Неправдою є, немовби я на забаві дня 9. лютого 1929 р. або колинебудь старався погодити „Стшельца" зі „Соколом", а про щось подібне ніхто навіть не чував. Неправдою є, щоби я брав участь „в широкій забаві постерункових". Неправдою є, немовби я колинебудь казав, що сокальські товариства держались моєю особою, бо був я там лише колісцятком у машині широкого національного життя як карний член своєї суспільности. — **Богдан Грабовенський, суддя.**

ЛУЦЬК. („Сільський Господар". — Соймикова допомога. — Нагороди жабчанам. — Збірка на гімназію). Філія „Сільського Господаря" в Луцьку в останньому часі заснувала в ріжних селах повіту сім кружків, а саме: дня 17. лютого в с. Гнидаві, дня 1. березня в селах Княгининку й Милушах, дня 19. березня в Лишах і Підгайцях, дня 23. березня в Баєві й дня 24. березня в с. Лаврові. На відкритті всіх цих кружків був голова Філії В. Островський, в останніх двох селах — разом з аґрономом Філії п. Ів. Ришавим. Зацікавлення „Сільським Господарем" серед селян досить велике. Збори всіх зазначених кружків ухвалили заснувати досвідні поля та поробити інші заходи з метою піднятя сільсько-господарської культури. На черзі відкриття ще двох кружків у селах Боротині й Вортневі. — Луцький соймик на останніх своїх зборах ухвалив дати допомогу луцькій „Просвіті" в розмірі двох тисяч зол. і бурсі при українській гімназії в Луцьку — шість тисяч зол. Воєвідський уряд ці асиґновання скреслив з бюджету. Оттак, населення позбавлено можливости допомогти своїм культурно-освітнім установам. Треба зазначити, що ті малесенькі суми скреслено з бюджету, який у цьому році збільшено майже в три рази й доведено до суми два міліони триста тисяч. — Митрополит Денис нагородив жабчанського священика Сагайдаківського золотим хрестом; селян, які були увязнені, — образами з відповідним написом, а всю решту селян, які сиділи в церкві, медальонами з образком Холмської Божої Матері, на ланцюшку й теж з відповідним написом. На домагання влади свящ. Сагайдаківського переведено до іншої парохії. Арештованих, свящ. Сагайдаківського й селян, випущено на волю за кавцією в розмірі 2.500 зол., яку зложила митрополія. — Цивільна влада дала дозвіл перевести по селах збірку на незаможніх учнів луцької української гімназії. Як це сталося — одному Богові відомо, але одно з польських товариств, що опікується польськими сиротами, поквапилося післати на наші села своїх студентів для переведення збірки. Селянам говорили, що збирають на українську гімназію, і ті в міру можливости жертвували. Колиж на села зявилися українські збірщики, селяни зі здивуванням переконалися, що їхні пожертви пішли на чужих дітей. Незаможні учні української гімназії значно потерпіли, бо селяни, що могли пожертвувати, вже пожертвували. Такими „шляхотними" способами видирається з рук нашого селянства добро, призначене для наших бідних дітей. — **Луччанин.**

Сім міліонів українців у Польщі мусить дати для „Просвіти" в ювилейному II році сім міліонів членів. Вкладлише два золоті.

Для української дитини.

Американські українці для української дитини в Галичині.

„Українське Товариство охонони дітей і опіки над молодю" в Галичині складає отсим якнайширішу подяку нашим американським Братам і Сестрам за щедрий дар 4321·97 долярів (чотиритисячітристадвацятьодин долярів і 97/100), зібраних в Сполучених Державах нашою делеґаткою Вп. Панею Михайлиною Говиковичевою на цілі нашого Товариства, зокрема на улаштування діточої санаторії і приюту для сиріт.

Дякуємо сердечно усім Високоповажаним Отцям Парохам (усіх обрядів) за ласкаву поміч уділену нашій делеґатці в II збірковій акції, як також членкам жіночих Товариств і Сестрицтвам Апостольства Молитви, які не жалували ні труду ні часу, а разом з п. Говиковичевою стукали до кожної хати по жертву для української дитини Галицької Землі.

Накінець з вдячністю підчеркуємо привітність і готовість, з якою наші американські часописи (Свобода, Народня Воля, Америка) підтримували заходи нашої делеґатки і безкорисно поміщували звіти з II збірок.

Усім тим американським Добродіям сердечна дяка і від Товариства і від українських дітей-сиріт, яким тепер у частині зможемо створити кращі умови життя.

На іншому місці подали ми спис зібраних жертв по громадам.

За Головний Виділ „Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над молодю": М. Каратницький голова, Р. Мармаш секретар.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 28., пятниця 29. і субота 30. березня театр замкнений.

Кіна.

„Аполльо": „Безгрішниця" Лявра Ля Пляте.

„Лев": „У крутіжі Парижа" з Ліль Даговер.

„Оаза": „Останній приказ".

„Палас": „Полонена окаяного".

„Пан": „Уланські любощі".

„Промінь" на Знесінню: „Голгофта".

„Фатаморгана": „Сторожі чесноти".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Субота 30-го.

Льондон (358). 17·30 Октет Слайдель. 22·30 Концерт радіорхестри.

Париж (1745). 18·45 Пате.

Берлін (475,4). 17·00 Органовий концерт. 20·00 Радіоорхестра. 21·00 Співи з „Фавста".

Мюнхен (536,7). 16·30 Релігійна академія.

Відень (519,9). 17·35 Авдиція для дітей. 18·50 Камерний концер

Брюссель (511,9). 20·15 Вечірний концерт. 22·15 Музика з готелю Палас.

Будапешт (545). 12·05 Військова музика. 19·30 Великодний концерт. 21·15 Циганська музика.

Мілано (504,2). 12·30 Радіоквартет 20·30 „Джіуліано" опера Зондові.

Франкфурт (421,3). 16·15 Концерт радіоорхестри.

Лайпціг (361,9). 20·00 Концерт Фільгармонії.

Москва (1442,3). 10·20 Оперова музика. 19·00 Популярний концерт.

Харків (1680) 18·30 Вечір танку та гумору. 22·00 Музика до танців.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Копичинці:
30.III. Сирітка Хася.
31.III. Базар.
Теребовля:
1.IV. Базар.
Тернопіль:
2.IV. Базар.
3.IV. Два злодії.
Коломия:
4.IV. Вій.
5.IV. Казка Старого Млина.
6.VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.
Бережани:
8.IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 7—?

Станиславів дня 1. V. 1929. З приводу 60-літнього ювилею „Просвіти" святочна вистава народньої оперетки на 3 дії Артимовського „Запорожець за Дунаєм" при ласкавій співучасти артистки Ювилятки п. С. Стадникової і артиста львівського театру п. І. Рубчака. Початок год. 6. попол. — Дня 6. IV. і 7. IV. опера „Галька" при ласкавій співучасти оперового співака інжинера п. А. Гаєка і співачки п. Костівної. 1700 2-2

„Учительська Громада" в Перемишлі влаштовує підготовний курс до вступного іспиту на перший рік до II. жіночої державної учительської семинарії. — Зголошення устні або письменні приймає о. Омелян Кормош Перемишль, Побереже Пілсудського ч. 1/II. Початок курсу дня 15. квітня 1929 р. Оплата за цілий курс 30 зол. Заміські можуть знайти приміщення в „Дівочім Інституті" за відповідною оплатою. 1704 1—2

Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові пригадує, що звичайні Загальні Збори Т-ва відбудуться в неділю дня 31. ц. м. в салі „Української Бесіди" (вул. Рутовського ч. 22) в 5. год. попол. Право голосування мають усі члени-опікуни, члени Головної Ради, голови Філій або їх заступники, члени контрольної комісії і відпоручники звичайних членів, вибрані на філіяльних зборах.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови 1336 31—?

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ потрібний в адвокатській канцелярії. — Зголошення з поданням умовин і референцій до Адміністрації „Діла" під: „Адвокат на Поділлю". 1681 2 5

НАДДНІПРЯНЦЯ - співака - реєнта літ 25—30 висватаю з гарною панною, ясною шатинкою. Першенство бувш. воякам У. Н. Р. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Земляк". 1705 1—3

КОРОНКИ, гафти, тюлі і додатки до до кравецтва. Бляуштайн, Валова 11. 1670 2-3

ШУКАЮ 3—5 покоїв з кухнею з повним комфортом близько середмістя. Посередництво виключене. Зголошення з поданням услівя прийме з чемности: Онисько, склад порцеляни, Галицька 10. 1693 3 3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло плачу найвищі ціни. 3 149-?

ІВАН КОЦУР уневажнює військовий документ виданий через 10 Дном Габ. в Перемишлі. 1709 1-2

ВОСТАННЄ взиваю п. д-ра Осипа Матковського, щоби найдальше до 5 днів подав свою адресу, зглядно, щоби явився у мене в ціли полагодження знаної йому справи. Не виконання цего зазиву буде мати прикрі наслідки, які буде мусів сам собі приписати. — Д. Семчишин. 1708 1—1

ПОТРІБНА ПАННА ДО СКЛЕПУ. Вимагана Торговельна Школа і практика. — Письменні зголошення до Торговельно-Промислового Банку, Львів вул. Боїмів ч. 4. — до дня 2. цвітня п. р. Оферти неузгляднені останутьбез відповіди. 1707 1—5

ПИСАРА, евентуально солісітатора, що бігло пише на машині, прийме адвокат Степан Мудренький в Тлустім. 1681 а) 2—5

НОТАР Левицький в Підгайцях пошукує негайно іспитованого кандидата, евентуально солідного, рутинованого у справах спадкових урядника канцелярійного. 1706 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 22—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65-73. 1689 3—10

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.